

**СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ НА ЛАНДШАФТОЗНАНИЕТО
В НР БЪЛГАРИЯ****К. Мишев, М. Георгиев и М. Данева**

Ландшафтознанието спада към относително старите, традиционни комплексни направления в географията. През последните години то получи обаче извънредно мощен тласък в своето развитие. Настъпиха съществени промени в неговия предмет на изследване, разшириха се неговите задачи, а паралелно с това настъпиха и значителни промени в неговата теория и методология.

Развитието на съвременното ландшафтознание е силно повлияно от разгръщащата се научно-техническа революция, от изострянето на суровинно-енергийния, продоволствения и екологичния проблем и произтичащите от това задачи за най-рационалното използване на природните ресурси и опазване на обкръжаващата природна среда. То се формира в наше време като обновено фундаментално конструктивно-прогнозно, много тясно свързано с практиката научно направление. Съчетавайки едновременно историко-еволюционно-генетичния подход при изучаването на природните ландшафти и социално-икономическия подход при изучаването на изменената обкръжаваща среда (антропогенни ландшафти), ландшафтознанието като синтетична научна дисциплина притежава голям интеграционен потенциал. То използва богат арсенал от комплексни научноизследователски методи и има възможност наред с конкретните собствени изследвания на ландшафтната сфера да анализира, синтезира, интерпретира, пригажда и използва за нуждите на практиката и резултати, и изводи от изследванията на различни други съседни природни, технически и обществени науки. То същевременно има да играе и важна координираща роля при разрешаването на редица актуални интердисциплинарни въпроси, свързани с проблема „природа — общество“. Централно място сред тях, както е известно, заема проблемът за разработването на научните основи на опазването, възстановяването, преобразуването и оптималното устройство на ландшафта — именно на ландшафта като цяло, който представлява основната универсална териториална единица, интегрален носител на материя, енергия и информация в природната среда.

Занапред ролята и значението на ландшафтознанието ще продължава да расте. Това е продиктувано преди всичко от факта, че паралелно с развитието и усъвършенствването на мощните технически средства за въздействие върху природата се засилва и усложнява динамичното взаимодействие в системата „природа — общество“. От друга страна, ефективното използване на съвременната техника и технологии изисква особено дълбоко и комплексно познаване на ландшафтно-географските особености на използваните територии или на свойствата на преобразуваните от човека природни обекти.

У нас силен тласък на развитието на ландшафтознанието даде докладът на Т. Живков пред X конгрес на БКП, в който бяха посочени задачите на фундаменталните и приложните науки и особено нуждата от междудисциплинарни изследвания за решаване на проблемите на рационалното използване, опазването и възпроизводството на обкръжаващата природна среда и нейните ресурси. Както е добре известно, на базата на постановките на X и XI конгрес на БКП беше разработена и приета от Държавния съвет стратегическа концепция-документ „Основни насоки за опазването и оптимизирането на природната среда в НР България“ (29.VI.1977 г.).

За утвърждаването на ландшафтознанието у нас като едно от перспективните научни направления в системата на географските науки говори характерът на поставяните за разрешаване от него важни практическо-приложни задачи от национален мащаб, както и тенденциите за разширяване параметрите на неговия предмет на изследване. Ярък показател за това е и непрекъснато нарастващият интерес от страна на държавни органи, национални комитети и съвети, на различни министерства, на научни институти и отделни научни работници към научната проблематика, разработвана от ландшафтоведческите звена в страната.

Още в началото ще изтъкнем, че намирайки се на междинен (у нас и начален) етап от своето развитие, ландшафтознанието сега изпитва сериозни трудности от научнотеоретически, методически, организационен, педагогически и технически характер. Поради изключително бързото нарастване на нуждите от ландшафтни изследвания такива започват да се провеждат у нас и в редица други научноизследователски и проектантски организации без участието на квалифицирани ландшафтоведи. Това се отразява неблагоприятно върху качеството на изследванията, понижава се тяхната научна стойност, а води и до ненужно дублиране.

С настоящата статия се цели да се очертаят състоянието, възможностите, тенденциите и перспективите в развитието на ландшафтознанието като интеграционна наука, изразена чрез характера, обема и значимостта на изпълнените и предстоящите за изпълнение научноизследователски задачи, и да се подчертае необходимостта

от по-нататъшно развитие на неговата теория и методология, от укрепване на творческите му контакти и сътрудничество с другите науки и на връзките му с практиката.

У нас в миналото са разработвани само отделни аспекти на ландшафтознанието, главно свързани с културния ландшафт и ландшафтното поделение на България. Публикувани са и някои трудове с такава тематика (Ив. Батаклиев, 1934; Иг. Пенков, 1943). Като оформено географско направление ландшафтознанието у нас започва да се развива обаче едва след 1973 г., когато бе формирана Секция при Географския институт на БАН и Катедра при ГГФ на СУ по Комплексна физическа география и ландшафтознание, впоследствие преименувани съответно в Секция и Катедра по ландшафтознание и опазване на природната среда и функционално обединени в едноименен сектор. През изтеклия почти десетгодишен период са разработвани едновременно и теоретико-методологическите и практическо-приложните въпроси на ландшафтознанието. Публикувани са редица научни статии, подготвени и защитени са пет кандидатски дисертации. Извършват се опити за типологическо и общоландшафтно райониране на отделни територии и на страната като цяло.

Полезна нова конкретна информация за ландшафтите в България, методически постановки, идеи, концепции и др. се съдържат в излезлите през последните години трудове на К. Мишев (1976); К. Мишев и М. Данева (1977, 1978, 1980); М. Георгиев (1979); М. Георгиев и др. (1979, 1980, 1981); М. Данева (1973, 1976, 1978); П. В. Петров (1973, 1978, 1979); М. Данева и П. В. Петров (1979); Ек. Благоева и др. (1979); А. Велчев (1979); В. Великов (1979); Тр. Къндев (1979); П. Петров (1977); М. Контева (1980); К. Мишев, М. Данева и Ив. Вапцаров (1980); М. Данева и К. Мишев (1981) и др.

Още по-сложни и важни са задачите, които стоят пред колектива на Сектора по ландшафтознание и опазване на природната среда през настоящата VIII петилетка. По-главните от тях са следните: 1. Съставяне на общонаучна ландшафтна карта на НР България в среден мащаб. 2. Разкриване и изследване на факторите и закономерностите във височинната ландшафтна зоналност на нашите планини и картиране на техните ландшафти. 3. Разработване на научните основи за рационалното природоползване и опазване на природната среда (географски аспект). 4. Разкриване на геоecологичните критерии и показатели за планиране на оптималната структура на ландшафтите и пр.

На Географския институт при БАН е възложено да осъществява координацията и да ръководи две комплексни научно координационни подпрограми от националната програма на БАН за фундаментални изследвания по проблема „Човекът и обкръжаващата среда“, а именно: „Научни основи за опазване, възстановяване и устройство на ландшафта“ и „Изследване на природния потенциал на планините в България — неговото рационално използване,

опазване и възпроизводство“. Успешното изпълнение на тези под-програми ще има многостранно значение за ландшафтната теория и практика и ще допринесе за засилване на контактите и сътрудничеството между различните специалности, работещи в тази област.

Научни работници от Сектора по ландшафтознание оказват конкретна помощ на практиката и чрез постоянното участие в редица проблемни и други съвети, комисии, работни експертни групи по проблемите на опазването на обкръжаващата природна среда и др.

Проведени бяха три научни семинара по ландшафтознание. За отбелязване е, че с течение на времето тяхната тематика става по-конкретна, целенасочена. Въпросите се разглеждаха всестранно, задълбочено, на базата на данни и от собствени изследвания. Тези семинари допринесоха и за по-широкото популяризиране на резултатите от теоретичните и практическо-приложните изследвания в страната. Чрез участието в тяхната работа и на специалисти от други научни области се разшириха научните контакти. Занапред семинарите по ландшафтознание трябва да се превърнат в постоянна форма за междудисциплинарно обсъждане на достигнатите поважни резултати, за извличането на синтезирани изводи и препоръки за практиката, за набелязването на нови проблеми за изследване и усъвършенстване на методите за тяхното решаване и пр.

Значителен успех за Сектора по ландшафтознание е провеждането на три потока от курса за следдипломна специализация. Радостен е фактът, че повечето от курсистите са представители на други науки. Бидейки кадри на различни ведомствени научноизследователски и проектантски институти и оперативни служби, чрез прилагането на придобитите познания в своята бъдеща работа те ще допринесат за внедряването на ландшафтния подход при научното изследване, при планирането на мероприятия по опазването на природната среда, при прогнозирането и планирането на разнообразни съоръжения, при изготвянето на териториалноустройствени планове на окръзи и селищни системи и др.

Ще отбележим, че едновременно с изследването на натурните процеси се залагат основите на организирането и на постоянни стационарни наблюдения в райони с представителни типове ландшафти. За целта се обзавеждат с научна апаратура два комплексни стационара по ландшафтознание — единият към Катедрата по ландшафтознание и опазване на природната среда в гр. Земен и другият към секцията по ландшафтознание при яз. Белмекен. Едновременно се експериментира вариант на програма за дългосрочни научни изследвания в тези стационари.

Важна особеност на ландшафтознанието у нас сега е, че то се развива в много тясна връзка с ландшафтознанието от другите социалистически страни, главно СССР. Такава връзка е задължителна и поради регионалния и глобалния характер на изучаваните от

съвременното ландшафтознание процеси и обекти, но главното — тя за нас е крайно необходима и полезна и за това, че допринася за по-бързото преодоляване на чувствителното изоставане в развитието на теорията, методологията и конкретните изследвания в българското ландшафтознание. Разработват се съвместни теми и се осъществяват полезни контакти по линията на многостранното международно сътрудничество в рамките на СИВ, по линията на двустранното сътрудничество между НРБ и СССР, по линията на двустранното сътрудничество с Варшавския и Минския университет, по линията на двустранни семинари с Великобритания и СФР Югославия и др. Ежегодно се осъществява обмен на научен, методичен и педагогически опит с географските институти и факултети от другите социалистически страни чрез дългосрочни специализации (от 2 до 5 месеца), чрез участие в международни научни форуми, като семинара „Интегрално изследване на ландшафта“ в Братислава (1979), семинара „Диагностика на ландшафта“ в ГДР (1981), Седмия конгрес на Всесъюзното географско дружество, гр. Фрунзе (1980).

Съедновременно нашата страна е била домакин на два международни симпозиума с тематика из областта на ландшафтознанието.

Друга важна особеност на ландшафтознанието у нас е, че непрекъснато се развиват и задълбочават връзките му с останалите клонове на географията и с други съседни науки. Сътрудничеството се осъществява под няколко форми: а) чрез разработването на съвместни теми (3 от плана на СИВ); б) чрез участието и на лектори не-географи в проведените досега 3 курса за следдипломна квалификация; в) чрез участие в проведените 3 теоретични семинара; г) чрез въвеждането на спец. курс по ландшафтознание в други ВУЗ (ВЛТИ, ВИИ „Д. Ценов“, Свищов и др.); д) чрез защита на кандидатски дисертации в областта на ландшафтознанието от други специалисти; е) чрез участие в провежданите национални географски конгреси, конференции и др. От друга страна, специалисти от Сектора по ландшафтознание и опазване на природната среда са участвували в научни мероприятия, проведени от други науки.

Наред с постигнатите успехи съществуват и слаби страни в развитието на българското ландшафтознание. Преди всичко трябва да се посочи недостатъчната разработеност на методите на приложението в ландшафтните изследвания на дистанционните наблюдения, системния подход, математико-карто-географското моделиране, прогнозиране на отрицателните последици, съпътстващи създаването на мелиоративни системи, провеждането на ландшафтни експертизи с оглед на реализиране екологическата съвместимост на проектираното съоръжение с елементите на природния ландшафт и др. Недостатъчно е направено с оглед спецификата на ландшафтите по установяването на пределно допустимите норми за замърсяване,

експлоатация или друга форма на въздействие върху природната среда.

Не са разработени достатъчно надеждни методи за интегрална оценка и прогнозиране на природноресурсния потенциал на ландшафтите, осигуряващи прякото използване на данните при управяването на природната среда и рационалното използване на нейните ресурси. Недостатъчно ефективно са обвързани ландшафтните изследвания, провеждани от географи с архитектурнопланировъчната и териториалноустройствената дейност.

Комплексната ландшафтна карта още не е станала задължителна основа на мероприятията, провеждани при изготвянето на териториалноустройствените планове и тези, насочени към комплексното опазване и оптимизиране на природната среда. Значително е все още несъответствието между реалните изисквания на конкретната практика и досегашните резултати от ландшафтните научни изследвания.

За нашата страна можем да кажем, че усилено се изоставя ландшафтното картиране и изготвянето на единна комплексна средномасщабна карта на страната като основа на следващите по-детайлни разработки.

Обобщавайки резултатите от изминалия период на развитие на ландшафтознанието у нас, ще изтъкнем някои негови особености: Съвременни ландшафтни изследвания започнаха да се провеждат едва в началото на 70-те години. Ландшафтознанието у нас възниква и се развива в тясна връзка с нуждите на практиката от комплексни изследвания, използвани при разрешаване на проблема по опазването на природната среда. Още от самото начало обект на изследване са както малките природни териториални комплекси от нисък таксономичен ранг, така и крупните ПТК от висок таксономичен ранг.

Структурно-морфоложният етап от развитието на ландшафтознанието, през който се акцентуваше главно върху изучаването на хоризонталните и вертикалните връзки и структури на ландшафта и преди всичко на детайлното картиране и инвентаризация на ПТК, не е приключил. Тези въпроси и сега не са загубили своето значение и актуалност, но те са престанали да бъдат централни. Днес главното наред със структурата и динамиката е изучаването на функционалните взаимозависимости, ресурсния потенциал, антропогенните изменения, устойчивост, прогнозиране и конструиране на нови природно-антропогенни структури с предварително зададени качества и др.

Ландшафтознанието сега се превръща в активно конструктивно — преобразователно научно направление. Същността и предназначението на ландшафтните изследвания и разработки все повече се свеждат към комплексно научно обосноваване на всестранното

използуване на природните ресурси, на опазването и оптимизирането на природната среда, на усъвършенствуването на народностопанското планиране и териториалноустройствените планове.

Тези нови насоки в ландшафтните изследвания породиха острата необходимост от установяването на тясно сътрудничество с икономгеографи и други специалисти — ботаници, агрономи, лесоинженери, лекари, архитекти, икономисти и др., с което още повече се подчертава комплексният (синтетичният) характер на този клон на географията.

Основните задачи на ландшафтознанието у нас през следващите 10 години се предвижда да бъдат свързани с решаването на проблемите за рационалното природоползуване и опазване на природната среда. Те могат да се формулират по следния начин:

По-нататъшно развитие и усъвършенствувание на общотеоретичните основи на ландшафтознанието.

Внедряване и широко използване на системно-структурния подход, на картографския метод и на моделирането на ПТК, на аерокосмическата информация.

Екологизация на ландшафтните изследвания и широко използване на ландшафтно-екологическия подход при разработването на научните основи на опазването и оптимизирането на природната среда.

Повишаване интереса към изследването на веществено-енергетичната и функционалната страна на ПТК, насочени към проникване и опознаване в дълбочина на механизма на протичане на геохимичните, геофизичните, биологическите процеси и техногенезата, които формират съществените черти в развитието на отделните ПТК.

Засилване интереса към спецификата на планинските ландшафти, разработване на таксономията и класификацията на тези ландшафти, отчитащи в максимална степен и вертикалната зоналност (поясност), устойчивост и измененията в ресурсния потенциал във височина.

Разширяване на предмета на изследване на ландшафтознанието, като в неговия обсег се включват все повече и повече обекти и елементи, резултати от човешката дейност; успешно развитие на антропогенното ландшафтознание; усъвършенствувание на концепцията за природно-техническите системи, на методите за тяхното моделиране, проектиране, прогнозиране и управление.

Засилване на стремежа към уточняване обема и съдържанието на използваната терминология с оглед унифициране на основните понятия в ландшафтознанието.

Подобряване на научноинформационната обезпеченост на ландшафтните изследвания чрез разширяване мрежата на комплексни географски стационари, полигони, бази; чрез създаване на автоматизирани банки за географска информация (геоинфор-

мационни системи); чрез усъвършенстване на методиката за използване на данните от аерокосмическите снимки при изучаване динамиката на природните и социално-икономическите явления с оглед на оперативното разрешаване на прогнозни въпроси; чрез участие в реализиране програмата на геосистемния мониторинг.

Създаване на унифицирани методически ръководства за събиране и анализ на информацията за състоянието на обкръжаващата среда; разработване на модели, позволяващи да се премине от изследване и контрол на антропогенното въздействие върху геосистемите към управление на природните и природно-техническите системи.

Повишаването на ролята на ландшафтознанието в разрешаването на крупни регионални задачи на икономическото и културното развитие, увеличаването на обема и разнообразието на неговите социални функции изискват задълбочена разработка най-напред и преди всичко на теоретическите основи на това ново научно направление. По-важните задачи във връзка с това са следните:

По-нататъшно разширяване на фундаменталните изследвания, разработване на теоретическите основи на ландшафтознанието с оглед на специфичните условия в нашата страна.

Разработване на ландшафтните аспекти на теоретичните основи на рационалното природоползване и опазване на природната среда.

Разработване на научно обосновани схеми за класификацията на ПТК и легенди за комплексни ландшафтни карти за нашата страна за средни и едри мащаби. Съставяне на такива карти по райони и за цялата територия на България.

Разработване на методи за ефективна екстраполация на резултатите от стационарните наблюдения за нуждите на ландшафтно-географското прогнозиране на обширни територии.

Съставяне на методика за оценъчни ландшафтни изследвания, резултатите от които да се използват при обосноваването на схеми и проекти за опазване на природната среда в отделни райони, речни басейни, рекреационни зони, селищни системи, национални паркове и резервати и др.

Разработване на научните основи за прогнозиране на комплексното развитие и изменение на ландшафтите под едновременното влияние на различни природни сили и процеси и различни форми на антропогенно въздействие.

Уточняване на междудисциплинарните теоретически, терминологически и методологически въпроси из областта на взаимодействието между природата и обществото чрез провеждането на дискусии в научния печат с участието на представители и на други науки (биолози, социолози, икономисти, медици и др.).

От изложеното става очевидно, че съществуващите теоретически представи и използваните изследователски методи още сега поз-

воляват да се изпълняват конкретни научни програми в тази област и да се решат много научни задачи. Необходимо задължително условие за ефективното разрешаване на задачите по опазване и рационално използване на природната среда се явява, както вече подчертахме, провеждането на експериментални изследвания в специални комплексни научни стационари и на системни наблюдения, осъществявани по стандартна методика и научно обоснована програма, в широка мрежа от различни станции, измервателни пунктове и др., разположени в репрезентативни участъци.

В заключение ще подчертаем, че конструктивно-прогнозният характер на съвременните географски изследвания открива нови, неограничени перспективи за по-нататъшното развитие на ландшафтознанието. Разработвайки такива крупни проблеми като географско прогнозиране, целенасочено преобразуване на природата, научна организация на геосистемния мониторинг и др., въоръжено с нови количествени методи с прийоми на математическото и картографското моделиране, аерокосмическите изследвания и др., ландшафтознанието не само не е загубило своето голямо научно значение, но вече уверено преминава на по-висока степен на развитие.

ЛИТЕРАТУРА

- Б а т а к л и е в, Ив., Ландшафтно поделение на България, Год. на Соф. у-тет, Ист.-фил. ф-т, т. XXX, 1934.
- Б л а г о е в а, Ек., П. В. Петров и Тр. Къндев, Участието на активните морфоструктури във формирането на характерни ландшафти в България, Год. на СУ, Геол.-географ. ф-т, 70, № 2, 1979.
- В е л ч е в, А., Относно съставянето на Ландшафтна карта на Южно Краище, Год. на СУ, ГГФ, т. 71, кн. 2, Геогр., 1980.
- В е л и к о в, В., Ландшафтно-геохимическа подялба на Средна Стара планина, Пробл. геогр., № 1, 1979.
- Г е о р г и е в, М., Б. Николов, П. Петров, Ек. Благоева, А. Велчев, Тр. Къндев, П. Захариева, Н. Попова, Ст. Писева, Д. Стоилов, Ил. Илиев, Ландшафтно райониране на България с оглед нуждите на опазване на природната среда. Сборник научни трудове, т. I, год. 3, КОПС, Научен център, 1979.
- Г е о р г и е в, М., Физическа география на България (уч. за студентите от СУ), С., Наука и изкуство, 1979.
- Г е о р г и е в, М., Същност и значение на „Основни насоки за опазване и възпроизводство на природната среда в НРБ“ и ролята на ландшафтознанието при тяхното осъществяване, Изв. на Бълг. геогр. д-во, кн. XVI, 1979.
- Г е о р г и е в, М., Е. Благоева, Т. Къндев, М. Контева, Антропогенеза и проблеми по опазването и оптимизирането на ландшафтните комплекси в Софийската котловина, Изв. на Бълг. геогр. д-во, кн. XVIII, 1981.
- Д а н е в а, М., Общонаучните и приложните ландшафтни карти—основа на комплексното географско прогнозиране, Изв. на Бълг. геогр. д-во, кн. XIII, 1973.
- Д а н е в а, М., Мястото на литогенната основа в геосистемата и ролята ѝ във формирането и развитието на нейната структура, Пробл. на геогр., кн. 3, 1976.

- Данева, М. и К. Мишев, Кадастърът на селскостопанските земи в НР България и възможностите за използването му при географските изследвания, Пробл. на геогр., кн. 1, 1978.
- Данева, М., Парагенетични ландшафтни комплекси и тяхната динамика, Пробл. на геогр., кн. 4, 1978.
- Данева, М. и П. В. Петров, Значение и проблеми на едромашабното ландшафтно картиране в НР България, Пробл. на геогр., кн. 2, 1979.
- Данева, М. и К. Мишев, Същност и проблеми на ландшафтноиндикационните изследвания, Изв. на Бълг. геогр. д-во, кн. XVIII, 1981.
- Контеева, М., Спектри на височинната зоналност на ландшафтите в Карловската котловина, Изв. на Бълг. геогр. д-во, кн. XVII, 1980.
- Къндев, Тр., Основни черти в ландшафтната характеристика в Пернишката котловина, Год. на СУ, Геол.-геогр. ф-т, 70, 1979.
- Мишев, К., Природните териториални комплекси — обект на изследване от физическата география, Проблеми на геогр., кн. 1, 1976.
- Мишев, К. и М. Данева, Някои теоретични въпроси на ландшафтознанието и опазването на природната среда, С., 1977.
- Мишев, К. и М. Данева, Анализ на някои основни понятия и термини в ландшафтознанието, Пробл. на геогр., кн. 3, 1978.
- Мишев, К., и М. Данева, Основна терминология по опазването на природната среда, Пробл. на геогр., кн. 4, 1978.
- Мишев, К. и М. Данева, Комплексните ландшафтно-географски изследвания и оптимизацията на природната среда, Пробл. на геогр., кн. 3, 1980.
- Мишев, К., М. Данева и Ив. Валцаров, Ролята на морфоструктурите при формирането и развитието на природните териториални комплекси в Кюстендилски окръг, Пробл. на геогр., 1, 1980.
- Пенков, И., Културен ландшафт — Понятие, характеристика и анализ с оглед към българските земи, Изв. на Бълг. геогр. д-во, кн. X, 1943.
- Петров, П. В., Опыт систематизации природных ландшафтов НР Болгарии, Год. на СУ, Геол.-геогр., ф-т, № 2, География, 65, 1973.
- Петров, П. В., Ландшафтно райониране на България, год. на СУ, Геол.-геогр. ф-т, № 2, География, 1978.
- Петров, П. В. и А. Велчев, Технологична оценка на карстовите ландшафти в Мала планина и Чепън, Пробл. на геогр., 1978.
- Петров, П. В., Типология на природните ландшафти в България, География, № 1, 1979.
- Петров, П. В., Класификационна система на ландшафтите в България, Год. на СУ, Геол.-геогр. ф-т, 70, № 2, 1979.
- Петров, П., Особенности във вертикалната структура на карстовите ландшафти, Пробл. на геогр., кн. 4, 1977.
- Българско черноморско крайбрежие. Природна среда, ландшафти, население, икономика, комплекси, Моногр. (отг. ред. К. Мишев и П. Попов), С., БАН, 1979.

STATE AND PROBLEMS OF LANDSCAPE SCIENCE IN BULGARIA

Summary

K. Mishev, M. Georgiev, M. Daneva

Landscape science in Bulgaria began its development after 1973, when respective departments were formed at the Institute of Geography of the Bulgarian Academy of Sciences and at the Geologic and Geographic faculty of the Sofia University. Two types of problems form the subject of exploration: theoretical-methodological and practical-applicative ones, the latter prevailing in significance. This paper makes an analysis of the character and the significance of the themes, which have been objects of scientific attention in the former and will be in the perspective scientific plans of the two departments, the contents of the basic publications and doctor's dissertations, seminars and courses of qualification, organized of late, etc. This review shows clearly, that important changes take place in the subject, the object and the aims of landscape studies and the science of landscapes is getting the character of a renewed, fundamental, constructive and prognostic one. It has been gaining importance and the raising interest of government authorities, national committees, councils, etc. is proving this fact. Landscape science is getting an integrational character as well.

Perspective development of landscape science envisages treatment of the problems of rational use of nature and introduction of the general and modern trends and methods of contemporary science, such as: the ecologic, the mathematical, the systematical approach, air-photography, stationary observations, use of the cartographic methods; detailed investigations of the mountainous landscapes and the anthropogenetic modifications of natural-technologic systems. The following problems are of main interest: exploration of the landscape aspects of the scientific basis of rational use of nature; working out a series of evaluative and prognostic landscape maps; organizing stationary observations in representative landscapes; precision of terminology, etc.